

ELŻBIETA S. MONIKA ALBINIAK

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Warszawie

ORCID 0000-0003-3217-0162

Z GOLINY KU OPATRZNOŚCI.

RZECZ O DROGACH ŻYCIA TRZECH DZIEWCZĄT POCHODZĄCYCH Z PARAFII GOLIŃSKIEJ, KTÓRE ZOSTAŁY SIOSTRAMI OPATRZNOŚCI BOŻEJ

Droga życiowa większości ludzi związana jest zwykle z podjęciem pracy i założeniem rodziny. Z reguły rodzice poświęcają się wychowaniu swych dzieci, a dzieci po latach zajmują się swymi rodzicami. Wiele osób całe życie spędza w swej rodzinnej miejscowości, inni dążąc do samorealizacji kierują swe kroki do większych miejscowości, a nawet osiedlają się w innych krajach. Niektóre osoby odczytują swe powołanie do zakonu lub zgromadzenia zakonnego. Pragną one służyć Bogu i ludziom swoim życiem i przez modlitwę, i pracę nad sobą oraz podejmowanie działań na rzecz potrzebujących, włączają się w nurt działalności dobroczynnej Kościoła. Aby dana osoba mogła wybrać konkretną wspólnotę zakonną, powinna poznać cel istnienia zakonu czy zgromadzenia zakonnego i zastanowić się, czy jest on zgodny z jej dążeniami życiowymi, upodobaniami, predyspozycjami, skłonnościami. Zdarza się, że nastolatki czy dorosłe kobiety wstępują do zgromadzenia zakonnego, funkcjonującego w ich rodzinnej miejscowości lub tam, gdzie się uczą czy pracują. Wpływa na to m.in. możliwość bliższego poznania sióstr, fascynacja przykładem życia kształtowanego przez wartości chrześcijańskie, takie jak miłość, męstwo, ofiarność, empatia, miłosierdzie itp.

W Golinie ukształtowały się powołania zakonne trzech dziewcząt urodzonych i mieszkających w obrębie tamtejszej parafii św. Jakuba: Barbary i Elżbiety Stachurskich oraz Cecylii Franikowskiej. W samej Golinie urodziły się dwie rodzone siostry: Barbara i Elżbieta Stachurskie. Tam wzrastało ich powołanie zakonne. Natomiast Cecylia Franikowska urodziła się w Kolonii Golina, oddalonej ok. 2,5 kilometra od Golicy. Jej rodzice Stanisław i Stanisława Franikowscy przeprowadzili się z czasem do Golicy. Kontakt Cecylii Franikowskiej z Siostrami Opatrzności Bożej posługującymi w Golinie przekształcał się również w powołanie zakonne. Po czasie refleksji i przemyśleń, po okresie odkrywania swych zainteresowań życiem duchowym, wszystkie wymienione osoby wstąpiły do Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu. W owym mieście na Zasaniu przy ul. Krasieńskiego 41 od 1947 r. znajdował się dom generalny Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej przeniesiony do przemyskiego domu zakonnego za zgodą prymasa Augusta Hlonda¹.

¹ Archiwum Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim (dalej ASOB), Sprawy Zgromadzenia (dalej: SpZ), sygn. F.9.3, s. S. Moskwa *Zgromadzenia Sióstr Opatrzności*

Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej powstało w połowie XIX w. we Lwowie. Jego celem pierwotnym było dziewczętom i kobietom „złego życia, które pokutę czynić i poprawić się pragną, pomagać do skutecznego przedsięwzięcia tego oraz wychowanie młodzieży płci żeńskiej”². W XIX w. i przed pierwszą wojną światową wspomniane zgromadzenie służyło Bogu i ludziom na terenach Galicji³. W czasie Wielkiej wojny powstały placówki zakonne zgromadzenia na Wołyniu⁴. Natomiast w dwudziestoleciu międzywojennym powstały m.in. domy zakonne w Wielkopolsce⁵ oraz na Śląsku⁶. Po drugiej wojnie światowej Siostry Opatrzności Bożej wyjechały z dużych domów zakonnych, które znalazły się w granicach ZSRR⁷. Zgromadzenie przyjmowało w tym czasie propozycje podjęcia działalności w nowych miejscach, znajdujących się w obrębie nowych granic Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej⁸. W tym nurcie powstał m.in. dom zakonnny w Golinie.

Bożej. Krótki rys historyczny w latach 1856-1988, [Przemyśl] 1989., mps. (dalej: *Krótki rys...*), s. 44; s. W. Jednac, *Historia domów generalnych Zgromadzenia [w:] Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. S. A. Kasjaniuk, Marki 2019, s. 94, 96.

² ASOB, Akta Główne Zgromadzenia (dalej: AGZ), sygn. A.1.3, *Ustawy Zgromadzenia Sióstr Opatrzności*, zatwierdzone przez abpa lwowskiego Franciszka Ksawerego Wierchlejskiego we Lwowie 5 czerwca 1882, s. 1. *Zbiór Ustaw Zgromadzenia Panien Opatrzności* zatwierdzony przez abpa lwowskiego Łukasza Baranieckiego we Lwowie 1 kwietnia 1857, podano, iż „Dążnością tego zgromadzenia nie jest jedynie praca około własnego zbawienia i udoskonalenia samych siebie, ale nadto dokładanie wszystkich sił swoich do nawrócenia i uświętobliwienia za pomocą łaski Boskiej tych dusz, które przychodzą szukać lekarstwa na nierządne życie swoje”; por. ASOB, AGZ, sygn. A.1.1, *Zbiór Ustaw Zgromadzenia Panien Opatrzności, część pierwsza*, zatwierdzona przez abpa lwowskiego Łukasza Baranieckiego 1 kwietnia 1857, rkps., s. 1.

³ Siostry Opatrzności prowadziły domy we Lwowie, Łące koło Rzeszowa, Lackiem Małym, Rodatyczach, Przemyślu, Skolem i Kruhelu Wielkim; por. J. s. S. Moskwa, J. s. L. Bura, *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej*, [w:] *Życie religijne w Polsce pod okupacją 1939-1945, metropolie wileńska i lwowska, zakony*, pod red. Z. Zielińskiego, Katowice 1992, s. 431; J. s. S. Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1939-1947*, [w:] *Żeńskie Zgromadzenia Zakonne w Polsce 1939-1947*, t. 7, red. A. Chruszczewski, K. Dębowska, P.P. Gach, J. Kłoczowski, A. Siewierska, Lublin 1994, s. 178, 201.

⁴ 30 października 1919 r. Siostry Opatrzności Bożej otworzyły dom we Włodzimierzu Wołyńskim, który został przeniesiony do Ołyki a ostatecznie do Dubna. Siostry prowadziły tam sierociniec, a w Dubnie dodatkowo Szkołę Gospodarstwa Domowego i krawiecką; por. ASOB, SpZ, sygn. F.9.2, S. Moskwa s., *Krótki rys...*, s. 34, 36; J. s. S. Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr...*, s. 178.

⁵ W Wielkopolsce w dwudziestoleciu międzywojennym powstały domy zakonne w Łądzie, w Koninie; por. ASOB, SpZ, sygn. F.9.2, S. Moskwa s., *Krótki rys...*, s. 36-37; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1945-1988*, Przemyśl 1994, mps., s. 56; J. s. S., Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr...*, s. 180.

⁶ Na Śląsku zgromadzenie podjęło działalność resocjalizacyjną w Jedłowniku (współcześnie dzielnica Wodzisławia Śląskiego), w Cierlicku na Śląsku Cieszyńskim; por. ASOB, SpZ, sygn. F.9.2, J. s. S. Moskwa, *Krótki rys...*, s. 37; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 35, 147; J. s. S. Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr...*, s. 179.

⁷ Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej zlikwidowało na wschodzie 6 domów: we Lwowie; w Dubnie na Wołyniu; w Lackiem Małym, pow. Złoczów; dwa domy w Rodatyczach, pow. Gródek Jagielloński; w Skolem; por. ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 14, 37, 71, 106, 115; J. s. S. Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr...*, s. 179.

⁸ Zgromadzenie rozwinęło działalność m.in. na Śląsku w Niemczy, Bytomiu, Katowicach, Rybniku, Turzy Śląskiej, Zorach, Twardogórze Sycowskiej; Oleśnie, pow. Kluczbork, w Gryficach, woj. szczecińskie, Szczecinie-Glinki, Jastrowiu, pow. Wałcz, Trzebiatowie, Piszczacu, Szczawnicy, Golinie, Ostrowie Wielkopolskim, Turku, Ładku, Pepowie, Skęczniewie, Sośniach, ; por. J. s. S. Moskwa, *Zgromadzenie Sióstr...*, s. 179, 190-191; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 31, 44, 52-53, 72, 85, 93, 95, 98, 108, 114, 117, 127-128, 133, 135, 138, 140.

Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej rozpoczęło pracę w Golinie nad Wartą w maju 1945 r. Na wniosek Zarządu Miejskiego siostry prowadziły golińskie przedszkole⁹. Mieściło się ono w jednopiętrowym budynku przy ul Wolności 2a i było dwuoddziałowe. Uczęszczało do niego ok. 60 dzieci¹⁰. Siostry Opatrzności Bożej prowadziły przedszkole w Golinie do jesieni 1961 r., kiedy zostały zwolnione z pracy, a prowadzenie przedszkola od 1 września powierzono osobom świeckim¹¹. Już od 1945 r. Siostry Opatrzności Bożej dodatkowo opiekowały się chorymi. Jedna z sióstr pracowała jako zakrystianka w kościele parafialnym¹².

Pierwszą z trójki golinianek, która wstąpiła do wymienionej wspólnoty zakonnej, jest Barbara Stachurska. Do zgromadzenia przyjęła Barbarę 21 lipca 1957 r.¹³ ówczesna przełożona generalna Stanisława matka¹⁴ Monika Skrzyszowska¹⁵. W zgromadzeniu Barbara Stachurska otrzymała imię siostra Eustella¹⁶. Następnie do Sióstr Opatrzności Bożej wstąpiła Cecylia Franikowska. Do wspólnoty zakonnej przyjmowała ją w Przemyśle przełożona generalna Julia m. Sebastiana Moskwa¹⁷ 26 listopada 1960 r.¹⁸, czyli prawie trzy i pół roku po

⁹ ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika* [domu zakonnego w Golinie, t.1, (1946–1995)], rkps., s. 1; ASOB, SpZ, sygn. F.9.2, S. Moskwa s., *Krótki rys...*, s. 42; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 39; s. E. Kovalchuk, *Placówki zakonne Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej*, [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej, historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. A. Kasjaniuk, Marki 2019, s. 222.

¹⁰ ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 4; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 39.

¹¹ ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 14-16; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 39.

¹² ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 4; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia...*, s.39; s. E. Kovalchuk, *Placówki Zakonne...*, s. 222.

¹³ ASOB, Dokumentacja personalna sióstr (dalej Dops), sygn. B.1.2, *Katalog Sióstr Opatrzności Bożej od 1856* (dalej: *KSOB*) nr 427, s. 426; ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *Katalog Sióstr Opatrzności Bożej od 1954 r. do 1993 r.* (dalej: *KSOB*) nr 427, s. 24; ASOB, AG, sygn. A.8.3, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959-11 XI 1968*, k. 115.

¹⁴ Przed imieniem zakonnym przełożonych generalnych, nazywanych w zgromadzeniu matkami, stosuje się skrót m., czyli matka. W dalszej części tekstu posługuję się tym skrótem.

¹⁵ Stanisława Eugenia m. Monika Skrzyszowska (1906-1988) córka Eugeniusza i Walerii z d. Jurewicz ur. w Kozaczówce, woj. tarnopolskie. Siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej. Do zgromadzenia we Lwowie wstąpiła 1 września 1928. Od wstąpienia pracowała jako nauczycielka w szkole podstawowej prowadzonej przez Siostry Opatrzności Bożej w Zakładzie św. Teresy we Lwowie. W latach 1935-1939 była dyrektorką tej szkoły. Profesję wieczystą złożyła we Lwowie 31 lipca 1937. Od 1940 do 1944 brała udział w tajnym nauczaniu w Zelechow. Po wyzwoleniu tego miasteczka pracowała jako nauczycielka w gimnazjum miejskim. W latach 1947-1959 była przełożoną generalną w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej. Została wybrana na VII Kapitułę Generalnej i na drugą kadencję przez VIII Kapitułę Generalną; por. ASOB, Kron, sygn. E.1.2 Zgr. *Kronika Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej, t. 2 (1932-1959)*, [Przemyśl 1959], mps.; s. J. Peliksza, *Przełożone generalne Zgromadzenia* [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki 2019, s. 54-55; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis Sióstr Opatrzności Bożej od 08.12.1857 do 1.06.2019 roku*, [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. S. A. Kasjaniuk, Marki 2019, s. 300.

¹⁶ Przed nazwiskiem sióstr zakonnych stosuje się skrót s., czyli siostra.

¹⁷ Julia matka Sebastiana Moskwa (1910-2005) córka Wojciecha i Wiktorii z d. Janaś, ur. w Zaborowie, par. Czudec. Siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej. Do zgromadzenia wstąpiła 1 października 1927 we Lwowie. Profesję wieczystą złożyła 31 lipiec 1936 we Lwowie. latach 1959-1971 przełożona generalna w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej wybrana na IX Kapitułę Generalnej i wybrana na drugą kadencję przez X Kapitułę Generalną; por. ASOB, Kron, sygn. E.1.2 Zgr. *Kronika Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej, t. 3 (1959-1971)*, [Przemyśl 1971], mps.; s. J. Peliksza, *Przełożone Generalne...*, s. 55-56; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 300.

¹⁸ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 352.

Barbarze Stachurskiej. Cecylia Franikowska w zgromadzeniu została s. Kanizją. Najmłodsza z wymienionej trójki, młodsza o dekadę od Barbary, jej rodzona siostra – Elżbieta Stachurska, wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej 20 lipca 1967 r., czyli prawie dziesięć lat (bez jednego dnia) po Barbarze i przyjęła imię zakonne – s. Amabilis. Każda z wymienionych sióstr przeszła inną drogę zanim odczytała własne powołanie do służby Bogu i braciom w tym konkretnym zgromadzeniu zakonnym.

Najwcześniej we wspomnianej trójce urodziła się Cecylia Franikowska. Narodziny córki Stanisława i Stanisławy z d. Kobus miały miejsce 10 sierpnia 1937 r. w Kolonii Golina, pow. Konin¹⁹. Cecylia zainteresowała się życiem zakonnym jako osoba dorosła, która przez kilka lat pracowała już w różnych zakładach świeckich. Zanim skontaktowała się z Siostrami Opatrzności Bożej, podobnie jak Barbara Stachurska, mogła przyglądać się Siostram Sercankom, bowiem zarówno ona, jak i starsza z sióstr Stachurskich, uczęszczały w Słupcy do szkoły średniej, w której pracowały siostry ze Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego²⁰.

Osobę zastanawiającą się nad swoją drogą życia mogły intrygować wyróżniające się z otoczenia stroje zakonne, wszak zarówno Siostry Sercanki, jak i Siostry Opatrzności Bożej chodziły w stroju zakonnym – w habitach, welonach itd. Może pociągała nastolatki jakaś konkretna wybijająca się osobowość którejś z sióstr? Dodatkowo Barbara Stachurska stykała się z Siostrami Opatrzności we własnym domu, do którego siostry przychodziły po mleko i nabiał. Z tego czasu zapamiętała: „Pierwszą siostrą, którą poznałam była s. Wincenta²¹, następnie s. Teodozja”²². Całkiem inną drogę do zgromadzenia przebyła Elżbieta Stachurska. Już jako małe dziecko przebywała w otoczeniu sióstr zakonnych, które często przychodziły do jej rodziców zaopatrując się w nabiał. Następnie uczęszczała do przedszkola prowadzonego przez Siostry Opatrzności Bożej w Golinie. Dodatkowo jej najstarsza siostra Barbara, z którą była bardzo związana, wstąpiła do owego zgromadzenia.

Siostry pochodzące z Golicy realizowały swoje powołanie w różnych domach zakonnych. Pracowały one zarówno w różnych parafiach, jak i w dużych placówkach zakonnych, w których zgromadzenie prowadziło domy dla osób niepełnosprawnych bądź nerwowo chorych. Dwie z wymienionych sióstr: Cecylia s. Kanizja Franikow-

¹⁹ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 352.

²⁰ Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego założone przez bł. Józefa Sebastiana Pelczara przy współudziale m. Klary Szczęsnej 15 kwietnia 1894 w Krakowie, zatwierdzone przez Stolicę Apostolską 19 marca 1912. Siostry miały troszczyć się o najbardziej potrzebujących, zwłaszcza o dziewczęta, służące, robotnice i chorych; por. *Sercanki*, [w:] B. Łoziński, *Leksykon zakonów w Polsce. Zakony, zgromadzenia, stowarzyszenia, instytucje. Informator o życiu konsekrowanym*, Warszawa 1998, s. 311-312.

²¹ Wiktoria s. Wincenta Kłęk (1918-2006) córka Franciszka i Anieli Tosisz, ur. w Palikówce, pow. Rzeszów. Siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej. Wstąpiła do zgromadzenia 6 października 1934. Profesję wieczystą złożyła 8 grudnia 1945. Przełożona i kierowniczka przedszkola w Golinie od 1 września 1956 do 7 grudnia 1957. Następnie w takim samym charakterze w Koninie do 28 sierpnia 1958. Wyjechała do Przemyśla na takie samo stanowisko. Tam pracowała do 30 stycznia 1967. Dodatkowo w Przemyślu w latach 1959-1965 była sekretarką generalną; por. ASOB, Dops, sygn. B.1.2, *KSOB* nr 246, s. 245; s. H. Janowicz, *Sekretarki generalne [w:] Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. S. A. Kasjaniuk, Marki 2019, s. 81; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 337.

²² Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA. Bronisława s. Teodozja Kulon (1915-1972) córka Jana i Marii z Cichońskich ur. w Siedliskach pow. Brzozów. Siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej. Do zgromadzenia wstąpiła 24 października 1932. Profesję wieczystą złożyła 31 lipca 1945. Od 1945 do 1957 przedszkolanka w Przemyślu. Przełożona i kierowniczka przedszkola w Golinie od 1958 do 1965; por. ASOB, Dops, sygn. B.1.2, *KSOB* nr 227, s. 226; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 333-334.

ska i Elżbieta s. Amabilis Stachurska, już nie żyją²³. Barbara s. Eustella Stachurska przebywa obecnie w domu zakonnym Sióstr Opatrzności Bożej w Wodzisławiu Śląskim.

Sądzi się powszechnie, że fundament powołania zakonnego kształtuje się w rodzinie, z której osoba pochodzi. Człowieka kształtuje środowisko rodzinne oraz grono koleżanek i kolegów, tzn. ludzie, w których towarzystwie dana osoba przebywa. Korzenie powołania trzech wymienionych sióstr kształtowały się w Golinie i parafii św. Jakuba. Jak już wspomniałam, pewien wpływ na wybór drogi powołania zakonnego przez wymienione osoby mogły mieć osobiste spotkania lub nawet widok ubranych w czarne habity Sióstr Opatrzności Bożej. Każda z sióstr pochodzących z Golinii zetknęła się z jakąś konkretną siostrą bądź z kilkoma siostrami pracującymi w tej miejscowości. Bardzo możliwe, że właśnie owe pojedyncze lub kilkakrotne spotkania z siostrami pracującymi w Golinie wzbudziły w młodych goliniankach pragnienie służby Bogu i ludziom jako Siostra Opatrzności Bożej.

Cecylia s. Kanizja Franikowska została ochrzczona²⁴ w dniu urodzenia w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Jakuba²⁵ w Golinie. Od 8 miesięcy do ukończenia 15 lat przebywała u babci we wsi Milejewo w parafii Dobrosólowo. Pierwszą komunię św. i bierzmowanie otrzymała również w parafii Dobrosólowo²⁶. Pierwszych pięć klas szkoły podstawowej ukończyła w Nowej Wsi, szóstą i siódmą klasę w szkole w Drażnej²⁷. Ósmą klasę skończyła w Technikum Ekonomicznym w Słupcy²⁸. Ze względu na trudne warunki materialne Cecylia Franikowska musiała przerwać szkołę. Podjęła pracę w Państwowym Ośrodku Zielarskim w Bugaju. Przez trzy lata mieszkała u swej ciotki i pomagała jej w pracach w gospodarstwie rolnym. W 1957 roku znów pracowała w Państwowym Ośrodku Zielarskim w Bugaju²⁹.

²³ Por. ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecyli) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38; Odpis skrócony aktu zgonu Cecylii Franikowskiej, wydany przez Elżbietę Plennikowską. – kierownika USC Zaklików, Zaklików 12 XI 2020, k. 39; ASOB, Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, Odpis skrócony aktu zgonu Elżbiety Stachurskiej, wydany 17 marca 2021 przez zastępcę kierownika USC Sanok Martę Podulną; Klepsydra śp. s. Amabilis (Elżbiety) Stachurskiej, Grodzisk Mazowiecki 17 marca 2021, k. 38.

²⁴ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Świadczenie chrztu Cecylii Franikowskiej r. 1937 nr 107, wydane przez ks. Piotra Kotarskiego, Golina 24 października 1960, k. 7; Wyciąg z aktu urodzenia, Urząd Stanu Cywilnego w Golinie nr 107/1937, wydał kierownik USC Adam Grodzki, Golina 12 listopada 1960; Franikowska Cecylia, Życiorys, Golina bd., k. 2. Nazwisko matki Kobus zostało zniekształcone na „Kopus” w *Katalogu Sióstr Opatrzności Bożej*; por. ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37.

²⁵ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Świadczenie chrztu Cecylii Franikowskiej r. 1937 nr 107, wydane przez ks. Kotarskiego, Golina 24 października 1960, k. 7.

²⁶ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Zaświadczenie o przyjęciu sakramentu bierzmowania, ks. H. Dubnikow proboszcz par. Dobrosólowo, pow. Konin, Dobrosólowo 11 października [19]60, k. 4; Franikowska Cecylia, Życiorys, Golina bd., k. 2.

²⁷ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Franikowska Cecylia, Życiorys, Przemysł 3 stycznia 1961, k. 17; Cecylia Franikowska, Życiorys, Przemysł 20 kwietnia 1961, k. 18; Odpis świadectwa ukończenia szkoły podstawowej, k. 35, 36.

²⁸ Cecylia Franikowska uczęszczała do Technikum Ekonomicznego w roku szkolnym 1952/1953. Otrzymała promocję do klasy dziewiątej, jednak nie podjęła dalszej nauki; por. ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Franikowska Cecylia, Życiorys, Golina bd., k. 2.; Franikowska Cecylia, Życiorys, Przemysł 3 stycznia 1961, k. 17; Cecylia Franikowska, Życiorys, Przemysł 20 kwietnia 1961, k. 18; Odpis świadectwa Technikum Ekonomicznego, k. 34.

²⁹ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Franikowska Cecylia, Życiorys, Golina bd., k. 2.

W 1957 r. Cecylia Franikowska zaczęła coraz intensywniej myśleć o wstąpieniu do jednego ze zgromadzeń zakonnych. Pod koniec roku wróciła do domu rodzinnego w Golinie przy ul. Kowalencz 10 i tam zamieszkała. Przebywała u rodziców do momentu wstąpienia do Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu³⁰. W tym czasie poznała pracujące w Golinie Siostry Opatrzności Bożej³¹.

W prośbie o przyjęcie do zgromadzenia napisała: „Niniejszym proszę Najprzewielebniejszą Matkę Generalną o przyjęcie mnie do S.S.³² Opatrzności Bożej, ponieważ swoje dalsze życie pragnę poświęcić służbie Bogu”³³. Ks. proboszcz Piotr Kotarski z parafii rzymskokatolickiej w Golinie wystawiając Cecylii świadectwo moralności, napisał: „Niniejszem stwierdzam, iż moja parafianka Cecylia Franikowska jest pod każdym względem wzorowa. Zupełnie zasługuje, aby mogła być przyjętą do Zgromadzenia”³⁴.

Cecylia Franikowska wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej 26 listopada 1960 r.³⁵ Po odbyciu postulatu została dopuszczona do obłóczyn decyzją Rady Generalnej z 5 kwietnia 1961 r.³⁶ Została obleczona w habit zakonny 31 lipca 1961 r.³⁷ i tym samym rozpoczęła nowicjat³⁸. Ten okres formacji kończy się złożeniem pierwszej profesji zakonnej. Cecylia Franikowska złożyła śluby czasowe 31 lipca 1963 r.³⁹ W Zgromadzeniu ukończyła w 1963 r. dwumiesięczne przeszkolenie sanitarne dla sióstr pracujących w parafiach, organizowane pod patronatem kard. Stefana Wyszyńskiego. W 1965 r. ukończyła dwutygodniowy kurs masowego szkolenia sanitarnego trzeciego stopnia w Starej Wsi⁴⁰.

Cecylia s. Kanizja Franikowska została dopuszczona do złożenia wieczystej profesji zakonnej na posiedzeniu Rady Generalnej, które odbyło się 20 kwietnia 1968 r.⁴¹ Śluby wieczyste złożyła 31 lipca 1968 r. w Przemyślu⁴². Swą prośbę o dopuszczenie do złożenia ślubów wieczystych s. Kanizja motywowała następująco:

³⁰ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Życiorys, Golina bd., k. 2.

³¹ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Życiorys, Golina bd., k. 2; Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

³² S.S. to używany ówczesnie skrót Sióstr lub Siostry – stosowany w dokumentacji aktowej różnych wspólnot zakonnych.

³³ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Prośba o przyjęcie do S.S. Opatrzności Bożej, Golina bd., k. 1.

³⁴ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Świadectwo moralności, ks. Piotr Kotarski do Najprzewielebniejszej, Najczcigodniejszej Matki Generalnej, Golina 20 listopada 1960, k. 12.

³⁵ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Życiorys, Przemyśl 3 stycznia 1961, k. 17; Cecylia Franikowska, Życiorys, Przemyśl 20 kwietnia 1961, k. 18; J. Cebulska, op. cit., s. 352.

³⁶ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959–11 XI 1968*, k. 29.

³⁷ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; ASOB, AG, sygn. A.8.3, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VI 1952–2 VIII 1959*, k. 79.

³⁸ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959–11 XI 1968*, k. 105.

³⁹ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959–11 XI 1968*, k. 116.

⁴⁰ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, wykształcenie i placówki, [podstawowe dane] br. pag.

⁴¹ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959–11 XI 1968*, k. 175.

⁴² ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 453, s. 37; J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 352.

Chcę Panu Jezusowi wiernie służyć i związać się z Nim na wieczność przez Śluby Wieczyste. Wiem, że nie jestem godna dostąpić tej wielkiej łaski, ale ufam miłosierdziu Bożemu i opiece Matki Najświętszej, że spełnię w życiu zakonnym to co będę Bogu ślubowała⁴³.

Cecylia s. Kanizja Franikowska pracowała w kilku zakładach prowadzonych przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej. Najpierw została zatrudniona w przedszkolu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu jako intendentka. Pracowała tam od 1 stycznia 1961 do 31 maja 1962 r.⁴⁴ Następnie od 1 sierpnia 1962 do 1 września 1964 r. była salową w Zakładzie Specjalnym dla Dzieci w Jedłowniku. 1 września 1964 r. została zatrudniona na takim samym stanowisku w Zakładzie Specjalnym dla Dzieci w Łące. Pracowała tam do 30 września 1966 r.⁴⁵ Na stanowisku salowej została również zatrudniona w Zakładzie Specjalnym dla Dorosłych w Irenie koło Zaklikowa. Była wychowawczynią w Wielkiej Wisi w okresie 1 września 1968-28 lutego 1970. Następnie powróciła do Ireny, gdzie od 1 marca 1970 r. pełniła obowiązki referenta kulturalnego, salowej i opiekunki. Pracowała zawodowo do 1983 r.⁴⁶ Po przejściu na emeryturę ofiarnie zajmowała się ogrodem w Irenie. W październiku 2018 r. została przeniesiona ze wspólnoty zakonnej funkcjonującej bezpośrednio przy zakładzie do przeznaczonego dla starszych i chorych sióstr Domu Opatrzności Bożej, który również znajduje się w Irenie⁴⁷.

Siostra Kanizja zmarła rankiem 11 listopada 2020 r. w Irenie⁴⁸, przeżywszy w Zgromadzeniu 60 lat⁴⁹. Matka generalna Halina Modelska napisała:

Była znana wśród mieszkańców Ireny ze swojej dobroci, wrażliwości na ludzką biedę, gotowości do pomocy i rozmodlenia. Krzyż choroby i cierpienia przyjmowała z wiarą i wielkim spokojem. Powoli traciła siły i była coraz słabsza⁵⁰.

Została pochowana w grobowcu sióstr na cmentarzu parafialnym w Zaklikowie⁵¹.

⁴³ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Prośba s. Kanizji [Franikowskiej] do Najprzewielebniejszej Matki Generalnej [m. Sebastiany Moskwy] o złożenie ślubów wieczystych, Irena 7 I 1968, br. pag.

⁴⁴ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Zrzeszenie Katolików „Caritas” do s. Cecylii Franikowskiej, Przemyśl 3 stycznia 1961, k. 14; Zrzeszenie Katolików „Caritas” do s. Cecylii Franikowskiej, Przemyśl 5 stycznia 1961, k. 20, 21; Zrzeszenie Katolików „Caritas” do s. Cecylii Franikowskiej, Przemyśl 21 V 1962, k. 24, 25.

⁴⁵ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959-11 XI 1968*, k. 121; ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk 11 listopada 2020 r., k. 38; [podstawowe dane] br. pag.

⁴⁶ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk 11 listopada 2020 r., k. 38; [podstawowe dane] br. pag.

⁴⁷ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38.

⁴⁸ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38; Odpis skrócony aktu zgonu Cecylii Franikowskiej, wydany przez Elżbietę Plennikowską. – kierownika USC Zaklików, Zaklików 12 listopada 2020, k. 39.

⁴⁹ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38.

⁵⁰ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38.

⁵¹ ASOB, Dops, sygn. B.11.256, Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska, Klepsydra śp. Siostry Kanizji (Cecylii) Franikowskiej, Grodzisk Mazowiecki 11 listopada 2020, k. 38.

Dwie pozostałe golinianki, rodzone siostry: Barbara i Elżbieta, córki Stanisława Stachurskiego i Marii z Pacanowskich⁵², również zapragnęły służyć Bogu i ludziom w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej. Mieszkały wraz z rodzicami i rodzeństwem w Golinie, gdzie ich matka prowadziła małe gospodarstwo rolne (ojciec pracował w kopalni w Koninie)⁵³. Ich rodzice wychowali siedmioro dzieci: czterech chłopców i trzy dziewczęta⁵⁴. Barbara była starsza od Elżbiety dziesięć lat i cztery miesiące.

Barbara Stachurska s. Eustella urodziła się 7 listopada 1939 r. w Golinie. Była najstarszą z rodzeństwa i to właśnie ona pomagała mamie w wychowaniu młodszego rodzeństwa⁵⁵. Okres dzieciństwa s. Eustella Stachurska wspominała następująco:

Jako mała dziewczynka bardzo lubiłam się modlić. Kiedy z innymi dziewczynkami pasłyśmy gęsi chodziłam z dziećmi do krzyża i prowadziłam modlitwy, np. pacierz, różaniec. W domu byłam najstarszą dziewczynką, więc zajmowałam się młodszym rodzeństwem. Kiedy jako dzieci spałyśmy w pokoju, na suficie były belki. Nieraz mamusia rankiem mówiła nam, to jeszcze sobie dzieci pośpijcie. Nam się już spać nie chciało. Leżeliśmy w łóżku i ja opowiadałam rodzeństwu, że te mniejsze belki to są aniołki, a największa belka, to Pan Jezus⁵⁶.

Ze względu na obowiązki pełnione w rodzinie Barbara, gdy uczęszczała do szkoły podstawowej nie miała dużo czasu na naukę, ale radziła sobie. Uczęszczając do szkoły ekonomicznej w Słupcy⁵⁷, w pewnym okresie mieszkała w internacie. Wówczas czasu na naukę miała znacznie więcej, co z pewnością przelożyło się na uzyskanie lepszych wyników. Dość szybko jednak zaczęła dojeżdżać z domu do szkoły średniej; tak było taniej, a ponadto mogła pomagać rodzicom w gospodarstwie i opiekować się młodszym rodzeństwem⁵⁸. Barbara Stachurska relacjonowała zapamiętane z okresu nauki w szkole średniej wspomnienia dotyczące kontaktów z siostrami innymi, niż te pracujące w Golinie:

Tam [w Słupcy] były Siostry Sercanki one uczyły nas religii. [...] Podobały mi się siostry sercanki ale myślałam, że u nas w Golinie są nasze siostry. Kontaktu z sercankami właściwie nie miałam⁵⁹.

Prawdopodobnie Barbarze Stachurskiej mógł podobać się strój zakonny Sercanek, jednak za „swoje” uznawała Siostry Opatrzności Bożej, z którymi stykała się w Golinie.

Barbara s. Eustella Stachurska wspominając, jak odkrywała swe zakonne powołanie, opowiadała:

⁵² Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA; ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 427, s. 24, nr 495, s. 58.

⁵³ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemysł Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyslu, Stachurska Elżbieta, Życiorys, Przemysł 18 listopada 1974.

⁵⁴ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁵⁵ Tamże

⁵⁶ Tamże.

⁵⁷ Sekretariat Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim (dalej: SSOB), Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Barbara Stachurska, Życiorys, bmid.

⁵⁸ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁵⁹ Tamże.

Siostry kiedyś chodziły przez miasto na Mszę św. do kościoła. One były ubrane w habity i długie peleryny. Ja również chodziłam do kościoła, szłam przez targ. Zbaczałam ze swej najkrótszej drogi aby zobaczyć siostry. Miałam marzenie, żeby chociaż dotknąć tego płaszczka siostry. Tak mnie coś ciągnęło do tych sióstr. Widziałam siostry jako osoby z autorytetem. Myślałam sobie, że one idą tak jak Pan Jezus kiedyś chodził po ziemi. Patrzyłam na nie tak po Bożemu⁶⁰.

W Golinie Siostry Opatrzności Bożej mieszkaly i pracowały w przedszkolu przy ul. Wolności 7⁶¹. Aby dojść do świątyni parafialnej, musiały przejść dość długą trasę. Młoda dziewczynkę, jak wynika z przytoczonej relacji, intrygował strój zakonny, odróżniający się od odzieży noszonej przez ówczesne kobiety. Jaka siła przyciągała Barbarę do żyjących w Golinie sióstr zakonnych? Czy była to tylko inność stroju? Z jej wspomnień wynika, że widziała w siostrach Chrystusa. Skąd u dziecka takie skojarzenie?

Barbara Stachurska, zgodnie ze zwyczajem praktykowanym w kościele parafialnym w Golinie, jako dziecko uczestniczyła we Mszy św. czy nabożeństwach w pobliżu prezbiterium. O tym okresie w swym dziecięcym i nastoletnim życiu, siostra relacjonowała:

Ja, nawet kiedy podrosłam stawałam z dziećmi przy ołtarzu i lubiłam patrzeć na siedzące w bocznej ławce siostry. Dziewczynki pytały mnie: „Basia, dlaczego ty tak blisko ołtarza stajesz? Chociaż raz postój z nami na końcu”. Odpowiadałam im: „Ja tak bardzo kocham Matkę Bożą Szkaplerzną i lubię patrzeć z bliska na Nią”. Kiedy stałam przed ołtarzem patrzyłam na ołtarz i na siostry. Siostry jakoś tak mnie ściągały. Wówczas siostry chodziły na Mszę św. z takimi dodatkowymi welonami, które zakładały po Komunii św. Siostry idąc od Komunii św. przykrywały tym welonem oczy. Ja patrząc wówczas na siostry uważałam, że to jest coś Bożego⁶².

S. Eustella od najmłodszych lat była wychowywana w wierze i uczestniczyła w liturgii. To zrodziło w niej wrażliwość na sprawy Boże, przywiązanie do Boga. W wieku adolescencji odczuwała również więź z Maryją – matką Syna Bożego. We wspomnieniach tak pisze na ten temat: „Mnie również bardzo ciągnęło do Matki Bożej Szkaplerznej. Nawet do klasztoru poszłam na święto Matki Bożej Szkaplerznej”.

W relacjach z rówieśnikami, zwłaszcza kolegami, Barbara zachowywała się inaczej, niż oczekiwała jej mama. Siostra tak to wspomina:

W domu, kiedy przychodzili do mnie chłopcy żeby porozmawiać, ja uciekałam do drugiego pomieszczenia i modliłam się. Moja mama była niezadowolona. Mówiła mi: „Taki fajny chłopiec przyszedł do ciebie Basiu, a ty zamiast porozmawiać, uciekasz”. Ja odpowiadałam mamusi: „Teraz się mamusi modlę”. To właśnie mnie wówczas zajmowało. Ja zawsze byłam zadumana i to, co związane z Panem Bogiem i Kościołem bardzo mnie zajmowało⁶³.

⁶⁰ Tamże.

⁶¹ Współcześnie ul. Wolności 2a. ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 1; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albiniak, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 39.

⁶² Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁶³ Tamże.

Ukończywszy szkołę podstawową w Golinie, Barbara rozpoczęła naukę w szkole ekonomicznej w Słupcy, podobnie jak wspomniana wcześniej Cecylia Franikowska. W tym czasie Barbara spotykała pracujące tam siostry sercanki⁶⁴. Ukończyła tylko pierwszą klasę Technikum Ekonomicznego: specjalność skup i obrót artykułami rolnymi. Dalszą naukę przerwała z powodu choroby mamy; zajęła się wychowaniem młodszego rodzeństwa⁶⁵.

Na temat osobistych, serdecznych, naznaczonych familiarnością kontaktów jej rodziców z Siostrami Opatrzności Bożej pracującymi w Golinie, s. Eustella napisała:

Moi rodzice w swoim gospodarstwie hodowali krowy. Siostry Opatrzności Bożej pracujące w Golinie przychodziły z tego powodu do naszego domu po mleko, śmietanę i sery. [...] One przychodziły do nas jak do [własnej] rodziny. U nas było biednie ale one chętnie przychodziły. Mamusia dawała im to, co miała. Kiedy mój najmłodszy braciszek się urodził, one [siostry] bawiły się z nim, wozily go⁶⁶.

Kontakty Barbary z siostrami coraz bardziej się pogłębiały i intensyfikowały. W tej kwestii s. Eustella wyznała:

Jeszcze przed moim wstąpieniem do Zgromadzenia, od czasu do czasu nocowałam u sióstr w przedszkolu. Nawet mój tata pomagał siostrom coś remontować w budynku, gdzie wówczas mieszkały⁶⁷.

W powołaniu zakonnym utwierdziły Barbarę wypowiedzi i nauki proboszcza, ks. Franciszka Olczyka. Po latach tak je wspominała:

Bardzo podniosły mnie na duchu nauki księdza proboszcza Olczyka, który mówił o powołaniu. Na zakończenie nauki ks. proboszcz powiedział, że może jakaś dziewczynka zgłosi się do zgromadzenia sióstr⁶⁸.

Siostra nie sprecyzowała bliżej, kiedy i w związku z jakim wydarzeniem przeżywanym w parafii proboszcz wygłosił nadmienione nauki. Jednak słowa owego kapłana

⁶⁴ Zgromadzenie Sióstr Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego – nazwa zwyczajowa siostry Sercanki, ul. Okopowa 4, Parafia św. Wawrzyńca.

⁶⁵ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Dyrekcja szkoły zaświadcza, że ucz[ennica] Stachurska Barbara w roku szkolnym 1954/55 ukończyła kl. pierwszą technikum specjalność skup i obrót artykułami rolnymi i uzyskała promocję do klasy drugiej; Stachurska Barbara, [Podanie o przyjęcie do Zgromadzenia], bmid.; Barbara Stachurska, Życiorys, bmid.

⁶⁶ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁶⁷ Tamże.

⁶⁸ Bardzo dziękuję osobom, które skłoniły mnie do podjęcia niniejszego tematu, zwłaszcza prof. Piotrowi Gołdynowi oraz wszystkim tym, który pomagali mi zebrać materiał do pracy. Szczególne wyrazy wdzięczności kieruję do s. Eustelli – jednej z bohaterek niniejszego artykułu, która pozytywnie odpowiedziała na prośbę o pozwolenie pisania m.in. o niej i udzieliła autorce bardzo ciekawych informacji. Jestem wdzięczna Zuzannie m. Halinie Modelskiej, obecnej przełożonej generalnej, za umożliwienie mi korzystania z materiałów archiwalnych i dokumentacji bieżącej przechowywanej w Archiwum i Sekretariacie Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim. Bardzo dziękuję za cierpliwe udostępnianie materiałów Marcie s. Wenancji Jednak oraz za pomoc merytoryczną i stylistyczną w przygotowaniu artykułu Małgorzacie s. Pawle Wojtaszek. Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

mocno poruszyły nastolatkę, skoro oznajmiła mamie „Ja pragnę iść do klasztoru”. Mama odpowiedziała:

Jesteś przecież najstarsza i oczekiwałam, że właśnie ty dziecko będziesz pomagać nam rodzicom. Ale skoro tak Pan Bóg chce, to nie będziemy przeszkadzać⁶⁹.

Następnie Barbara wyjawiała swą chęć i wolę bycia Siostrą Opatrzności Bożej siostram z Goliny, z którymi utrzymywała już kontakty. Wyjaśniając, dlaczego powiedziała o tym konkretnym siostram, odpowiedziała:

Poszłam do s. Krescencji⁷⁰ i s. Kamili⁷¹ i powiedziałam im o moim marzeniu zostania siostrą. Te siostry były bardzo dobrymi ludźmi i siostrami z powołania, Bożymi⁷².

Przypuszczać można, iż powyższą ocenę wymienionych sióstr młoda dziewczyna wyrobiła sobie obserwując sposób ich zachowania podczas spotkań z nią, to, jak odnoszą się do siebie nawzajem oraz do innych osób, np. parafian z Goliny.

Według wypowiedzi Barbary s. Eustelli Stachurskiej siostry powiadomione o jej pragnieniu rozpoczęcia życia zakonnego w ich zgromadzeniu, początkowo starały się rozeznaczyć stałość i dojrzałość jej decyzji. W tym celu zadawały jej różne pytania. Pytały, czy lubi się modlić i czy rzeczywiście chce zostać siostrą zakonną. Siostry odpowiedziały jej również, w jaki sposób może się ubiegać o przyjęcie do rodziny zakonnej:

Siostry pracujące w Golinie uświadomiły mi, że powinnam się zgłosić do matki generalnej. Dobrze się składało, bo do Goliny na wizytację miała przyjechać matka generalna Monika Skrzyszowska. Kiedy m. Monika wizytowała dom w Golinie, siostry powiedziały mi, że jeśli chcę, to mogę poprosić ją osobiście o przyjęcie mnie do klasztoru⁷³.

Barbara miała odbyć rozmowę z matką generalną Sióstr Opatrzności Bożej i prosić ją o przyjęcie do Zgromadzenia. Po latach tak relacjonowała to spotkanie:

Wybierałam się do sióstr i powiedziałam do mamy: „Ale jak to, tak bez niczego pójdę?” Mama dała mi dla sióstr pół litra śmietany. Siostra Wincenta zaprowadziła mnie do m. Moniki. Wyobrażałam sobie, że matka generalna będzie się wyróżniała wśród sióstr, myślałam – chyba będzie inaczej ubrana. Wydawało mi się, że wyglądać będzie jak jakiś anioł. A zobaczyłam matkę normalną, ubraną jak nasze siostry. Ja uklękłam przed matką

⁶⁹ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁷⁰ Weronika s. Krescencja Pytel, córka Marcina i Anny Boińskiej, ur. 27 grudnia 1895 w Rogoźnie, woj. poznańskie. Do Zgromadzenia wstąpiła 20 lipca 1921. Profesję wieczystą złożyła 8 grudnia 1930 we Lwowie. Zmarła 19 lipca 1977 w Piszczacu; por. ASOB, Dops, *KSOB*, nr 153, s. 152; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...* s. 323.

⁷¹ Zdzisława s. Kamila Kadłubkiewicz, córka Michała i Wandy z Huków, ur. 1 maja 1906 w Starym Samborze. Do Zgromadzenia wstąpiła 9 września 1930. Profesję wieczystą złożyła 31 lipca 1939. W Golinie pracowała dwukrotnie w przedszkolu: od 1947 do 1950 i od 1955 do 1961. Od 1962 r. pracowała jako wychowawczyni w Łące. Zmarła w szpitalu w Rzeszowie 22 lipca 1986, pochowana na cmentarzu w Łące; por. ASOB, Dops, *KSOB*, nr 216, s. 215; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 320.

⁷² Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁷³ Tamże.

i prosiłam: „Proszę matki, ja proszę do klasztoru”. Powiedziałam też, że „nie wiem czy będę w klasztorze, bo trudno mi jest z nauką. Ale proszę, niech mnie matka przyjmie, to ja w klasztorze będę chociaż zamiatać. Bo ja chcę, abym była blisko Pana Boga”. Następnie rozplakałam się, a matka przytuliła mnie do siebie i powiedziała: „Dziecko drogie, w klasztorze wszystko się robi, uczy się, modli, sprząta. Wszystko będziesz robiła, jeżeli tylko masz taką chęć. Nic się nie martw, jeśli chcesz być siostrą, to nią zostaniesz. Jednak musisz napisać do rady generalnej”⁷⁴.

Powyższy opis wskazuje na dość znaczną wiedzę nastolatki dotyczącą życia zakonnego. Prawdopodobnie wiedzę tę Barbara posiadała w czasie spotkań i rozmów ze znanymi sobie wcześniej siostrami z Golinii. Zauważyć też można, iż młoda kobieta wyobrażała sobie kwestie, których nie знаła, niekiedy jednak błędnie, myśląc, na przykład, iż matka generalna będzie wyróżniać się wizualnie spośród pozostałych sióstr.

Po rozmowie z m. Moniką Skrzyszowską Barbara wysłała listownie swoją prośbę o przyjęcie do zgromadzenia adresowaną do Rady Generalnej. Motywowała ją następująco:

Zwracam się z gorącą prośbą o przyjęcie mnie do ZSOB. Od kilku lat moim marzeniem jest służyć Panu Bogu. Obecnie liczę lat siedemnaście, ale już dobrze zdaję sobie sprawę z życia, dlatego decyduję się do obrania życia zakonnego i wytrwania w nim do końca⁷⁵.

Poprosiła również księdza proboszcza w Golinii, by napisał jej opinię, bo chce iść do klasztoru⁷⁶.

Do Zgromadzenia pojechała z siostrami z Golinii i z okolicznych domów zakonnych, które akurat w tym czasie udawały się na rekolekcje zakonne do Przemyśla. O wstąpieniu do Sióstr Opatrzności Bożej s. Eustella mówiła:

Wstąpiłam do klasztoru za rządów m. Moniki. Jak przyszłam do klasztoru, razem ze mną w jednym dniu przyszły jeszcze s. Cypriana i s. Witolda. Przyszliśmy w 1957 roku na stulecie Zgromadzenia⁷⁷.

Barbara Stachurska wstąpiła do Zgromadzenia 21 lipca 1957 r.⁷⁸ Istotnie w owym roku Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej obchodziło stulecie swego powstania⁷⁹.

⁷⁴ Tamże.

⁷⁵ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Stachurska Barbara, [Podanie o przyjęcie do Zgromadzenia], bmid.

⁷⁶ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 XI 2022, uEsMA.

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ ASOB, Dops, sygn. B.1.2, *KSOB* nr 427, s. 426; ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 427, s. 24.

⁷⁹ Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej powstało we Lwowie w 1857 r. Dnia 1 kwietnia 1857 r. abp lwowski Łukasz Baraniecki zatwierdził *Ustawy Panien Opatrzności*, a 8 grudnia 1857 r. założycielka Zgromadzenia Marcjanna s. Maria Antonina Mirska złożyła śluby wieczyste w kaplicy Domu Opatrzności i przyjęła dwie postulanki do nowicjatu. Domem macierzystym zgromadzenia była placówka resocjalizacyjna funkcjonująca od kwietnia 1854 r. na Nowym Świecie we Lwowie. Z czasem już w latach sześćdziesiątych XIX w. w tej lokalizacji istniało kilka instytucji prowadzonych przez Siostry Opatrzności Bożej w Zakładzie św. Teresy. Drugą placówką zakonną był sierociniec w Łące koło Rzeszowa, następnie Zakład poprawczy w Lackiem Małym, pow. Złoczów, zaplecze gospodarcze domu lwowskiego – majątek Rodatycze i ochronka, sierociniec w Przemyślu; por.

Postulantki w tym czasie spały w nowicjacie. Miałyśmy swój pokój, osobno od nowicjuszek. Zajęcia postulantki wykonywały razem z nowicjuszkami. Uczyły nas s. Rozalia i s. Aniela. Naszą mistrzynią była s. M. Rozalia⁸⁰

– tak s. Eustella opisuje swoje pierwsze kroki w zgromadzeniu.

Słowa, które m. Monika wypowiedziała w czasie rozmowy z nastoletnią Barbarą w Golinie, bardzo szybko się ziściły. Po latach s. Eustella relacjonowała: „W postulacie zostałam wysłana do Żelechowa. Tam pomagałam siostram w przedszkolu i uczyłam się w szkole – robiłam liceum ogólnokształcące”⁸¹. 1 września 1957 r. panna Basia⁸² wyjechała z Przemyśla do domu zgromadzenia w Żelechowie, pow. Garwolin. Pomagała siostram w pracy wychowawczej w Przedszkolu „Caritas” w Żelechowie do 30 czerwca 1958 r. Równocześnie uczęszczała do Liceum Ogólnokształcącego, w którym ukończyła dziewiątą klasę⁸³. W Żelechowie razem z Barbarą Stachurską uczyły się w Liceum Ogólnokształcącym i pracowały w przedszkolu inne postulantki: Teresa (później s. Miriam) Klukowska, Józefa (później s. Nikodema) Szeliga, Alina (później s. Amata) Gawryś, Irena (później s. Witolda) Wawrzyniak⁸⁴. Wychowawczynią w przedszkolu była s. Daria, a postulantki były tylko do pomocy. Barbara Stachurska myła naczynia i sprzątała. Postulantki pracowały również w ogrodzie, pilnowały dzieci w przedszkolu⁸⁵. Z Żelechowa Barbara wyjechała 1 lipca 1958 r. i przez trzy miesiące, tj. do końca września 1958, była zatrudniona w Zakładzie dla Dzieci Głęboko Upośledzonych „Caritas” w Łące, pow. Rzeszów. Zajmowała się najmłodszymi dziećmi⁸⁶. Od 1 października 1958 do 31 sierpnia 1960 pracowała jako pomoc wychowawcza w Przedszkolu „Caritas” w Przemyślu przy ul. Krasieńskiego 41⁸⁷.

Barbara Stachurska została dopuszczona do obłóczyn na mocy decyzji Rady Generalnej podjętej 8 października 1958 r.⁸⁸ Do obłóczyn szła w białej sukni i w welonie⁸⁹. Formację zakonną w nowicjacie odbyła w okresie od 8 grudnia 1958 r. do 8 grudnia 1960 r.⁹⁰ Podczas drugiego roku nowicjatu znów pracowała jako pomoc wychowawcza

E. s. M. Albinia, *Działalność opiekuńczo-wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1857-1905*, Lublin 2004, s. 71, 127, 130-132, 135-138, 165-246.

⁸⁰ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁸¹ Tamże.

⁸² Ówczesnie postulantki były nazywane pannami lub panienkami, a ich imiona zdrabniano.

⁸³ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Stachurska Barbara, Życiorys, bmid.

⁸⁴ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA; Relacja s. Amaty Gawryś, Grodzisk Mazowiecki, 15 grudnia 2022, uEsMA; Relacja s. Miriam Klukowskiej, Grodzisk Mazowiecki, 19 XII 2022, uEsMA; ASOB, Dops, sygn. B.1.4, KSOB nr 421-431, s. 21-26.

⁸⁵ Por. Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA; Relacja s. Amaty Gawryś, Grodzisk Mazowiecki, 15 grudnia 2022, uEsMA; Relacja s. Miriam Klukowskiej, Grodzisk Mazowiecki, 19 XII 2022, uEsMA.

⁸⁶ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Stachurska Barbara, Życiorys, bmid.

⁸⁷ Tamże.

⁸⁸ ASOB, AG, sygn. A.8.3, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VI 1952–2 VIII 1959*, k. 151.

⁸⁹ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 XI 2022, uEsMA.

⁹⁰ ASOB, Dops, sygn. B.1.2, KSOB nr 427, s. 426; ASOB, Dops, sygn. B.1.4, KSOB nr 427, s. 24; ASOB, AG, sygn. A.8.3, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959-11 XI 1968*, k. 115; Relacja s. Miriam Klukowskiej, Grodzisk Mazowiecki, 19 grudnia 2022, uEsMA.

w Przedszkolu „Caritas” w Przemyślu; pomagała s. Wincencie w prowadzeniu grupy przedszkolnej. Do jej obowiązków należało m.in. rozkładanie naczyń do posiłków, ustawianie leżaków, ubieranie dzieci⁹¹. S. Wincenta знаła ją dobrze z Golinie i poprosiła m. Monikę o możliwość pracy z nią. W przemyskim przedszkolu pomagały również inne siostry nowicjuszek. Jedną z nich gotowała przedszkolakom.

Związki osobowe z siostrami pracującymi w Golinie można zaobserwować czytając relację s. Eustelli:

Imię zakonne wybrała mi s. Krescencja⁹², która znała mnie również z Golinie. Ona również była przedszkolanką. Kiedy mnie widziała, uśmiechnęła się, coś podała. Podobnie s. Ekspedyta⁹³ i s. Symplicja⁹⁴.

Do złożenia pierwszych ślubów czasowych s. Eustella została dopuszczona decyzją Rady Generalnej z 15 września 1960 r.⁹⁵ Od września 1961 do maja 1962 pracowała w Przedszkolu „Caritas” w Koninie. Ukończyła naukę w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących im. Tadeusza Kościuszki w Lublinie, zdając egzamin dojrzałości przed Państwową Komisją Egzaminacyjną⁹⁶ i otrzymując świadectwo dojrzałości. W latach 1964/65-1967/68 odbyła studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej w zakresie specjalizacji filozoficzno-psychologicznej z zaliczeniem pierwszego roku⁹⁷. Podczas studiów uniwersyteckich przez trzy lata od początku lipca do końca września s. Eustella podejmowała pracę w zakładach specjalnych prowadzonych przez zgromadzenie. Od 1 lipca 1964 do 30 września 1964 r. w Zakładzie dla Dzieci Głęboko Upośledzonych w Wielkiej Wsi, woj. poznańskie, zastępowała siostry przebywające na urlopiach. Od 1 lipca 1965 do 30 września 1965 r. zastępowała siostry w zakładzie w Irenie koło Zaklikowa. Natomiast od 1 lipca 1966 do 30 września 1966 r. pomagała siostrą pracującym w Zakładzie dla Dzieci Głęboko Upośledzonych w Łące koło Rzeszowa⁹⁸. Siostra Eustella przedstawiła pracę magisterską na temat: *Działalność wychowawcza i poglądy pedagogiczne Matki Antoniny Mirskiej w aspekcie psychologii wychowawczej*.

⁹¹ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

⁹² Krescencja

⁹³ Janina s. Ekspedyta Pawełczuk córka Juliana i Bronisławy z Wojtczuków, ur. 20 lub 29 września 1920 w Radości, pow. Sokołów. Do zgromadzenia wstąpiła 13 czerwca 1948. Profesję wieczystą złożyła 8 grudnia 1955. W Golinie pracowała dwukrotnie jako kucharka, od 1963 do 1964 i od 1965 do 1966. Zmarła 18 XII 1995 w Pępowie; por. ASOB, Dops, *KSOB*, nr 311, s. 310s. J. Cebulka, *Alfabetyczny spis...*, s. 310.

⁹⁴ Stanisława s. Symplicja Wędrychowicz, córka Karola i Marii z d. Galos, ur. 2 czerwca 1906 w Sadowej Wiszni pod Lwowem. Do Zgromadzenia wstąpiła 7 czerwca 1927. Profesję wieczystą złożyła 31 lipca 1936. W Golinie pracowała jako organistka od 1973 do 1976. Zmarła w Irenie koło Zaklikowa 24 listopada 1994; por. ASOB, *KSOB*, nr 197, s. 196; s. J. Cebulka, *Alfabetyczny spis...*, s. 333; E. s. M. Albiniak, *Anna s. Jolanta Puchałka i jej praca na terenie województwa lubelskiego*, „Rocznik Lubelski” 2020, t. 46, s. 149; E. s. M. Albiniak, *Wędrychowicz Stanisława s. Symplicja*, tekst oddany do druku w Leksykon Kresowian na Śląsku, ma zostać wydany Opole 2023.

⁹⁵ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 2 VIII 1959–11 IX 1968*, k. 23.

⁹⁶ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Odpis Świadectwa Dojrzałości Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących im. Tadeusza Kościuszki w Lublinie, Lublin dnia 15 czerwca 1963 r. Nr 27/63; s. Barbara Stachurska, Życiorys, bmid.

⁹⁷ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, s. Barbara Stachurska, Życiorys, bmid.

⁹⁸ Tamże.

Praca ta została oceniona jako dobra i po złożeniu egzaminu magisterskiego 22 czerwca 1968 r. Barbara s. Eustella Stachurska została magistrem filozofii chrześcijańskiej⁹⁹.

Podczas ostatniego roku studiów, 14 lutego 1968 r., w wieku 27 lat s. Eustella Stachurska została wybrana sekretarką generalną w miejsce s. Anieli Prządki¹⁰⁰. Prymas Polski ks. kardynał Stefan Wyszyński specjalnym dekretem udzielił zezwolenia na pełnienie przez nią funkcji sekretarki generalnej w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej mimo braku wieku przepisanego przez prawo kanoniczne dla tego stanowiska¹⁰¹. W czerwcu 1969 r. s. Eustella uczestniczyła w Seminarium Archiwistyki Kościelnej, poświęconym kancelarii i aktom nowym zakonów i zgromadzeń żeńskich w Polsce, zorganizowanym przez Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Lublinie¹⁰².

Miejscem pobytu s. Eustelli Stachurskiej jako sekretarki generalnej był Przemyśl¹⁰³. Pełnienie tego urzędu sprawiało, że s. Eustella nie mogła wyjeżdżać na dłużej z domu generalnego. Matka generalna wyraziła jednak zgodę na jej wyjazd do Jedłownika. Tamtejsza przełożona wspólnoty i dyrektorka zakładu była wówczas umierająca i pragnęła mieć przy sobie w ostatnich dniach kogoś z nią związanego. Z s. Eustellą wcześniej długo pracowała. S. Eustella miała więc pojechać do Jedłownika, ale wcześniej przyszła wiadomość, że s. Teodozja nie żyje. S. Eustella pojechała do Jedłownika, ale już na pogrzeb. Tam od razu została mianowana przełożoną i dyrektorką w miejsce zmarłej s. Teodozji¹⁰⁴.

Kiedy m. Monika Skrzyszowska złożyła urząd przełożonej generalnej, prosiła Radę Generalną, aby to s. Eustella przyjechała do Przemyśla na przełożoną i dyrektorkę w jej miejsce. Rada przychyliła się do tej prośby. S. Eustella Stachurska nominację na przełożoną domu i na dyrektorkę zakładu przyjęła jako wolę Bożą i wyraz zaufania władzy zakonnej wobec niej. Z lękiem podjęła się zleconych obowiązków, powierzając swoje trudy Bożej Opatrzności i Niepokalanemu Sercu Świętej Bożej Rodzicielki. To, co w tym czasie udało jej się dobrego zrobić, przypisywała Bożej Dobroci, której zaufała bezgranicznie¹⁰⁵. Funkcję dyrektorki Zakładu Wychowawczego „Caritas” w Przemyślu Barbara s. Eustella Stachurska sprawowała od 1 listopada 1974 r. do 30 września 1981 r.¹⁰⁶

Jak wspomniałam, Barbara s. Eustella Stachurska w swoim życiu zakonnym pracowała w różnych domach i podejmowała różne zadania. Poza wymienionymi wcześniej obowiązkami uczyła również dzieci na parafiach, np. w Szczecinie gdzie była

⁹⁹ Tamże, Odpis dyplomu ukończenia studiów wyższych – s. Barbara Stachurska; s. Barbara Stachurska, *Życiorys*, bmid.

¹⁰⁰ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 2 VIII 1959–11 IX 1968*, k. 167-168; s. H. Janowicz, op. cit., s. 81. Genowefa s. Aniela Prządka (1923-2006) córka Juliana i Apolonii z d. Sztelmach, ur. w Łomnicy, pow. Garwolin. Do zgromadzenia wstąpiła 7 czerwca 1946. Profesję wieczystą złożyła 30 lipca 1954. W latach 1965–1971 pełniła funkcję sekretarki generalnej; por. ASOB, Dops, sygn. B.1.2, *KSOB* nr 288, s. 287; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 303; s. H. Janowicz, *Sekretarki generalne...*, s. 81.

¹⁰¹ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, Dekret Prymasa Polski ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego, N. 3193/68/P, Warszawa ul. Miodowa 23 listop. 1968.

¹⁰² Tamże, Zaświadczenie Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, Lublin dn. 27 czerwca 1969.

¹⁰³ Tamże, *Życiorys*, bmid.

¹⁰⁴ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

¹⁰⁵ SSOB, Dops, br. sygn., Teczka personalna: s. Eustella Stachurska, s. M. Eustella Stachurska, List do Matki Generalnej i Rady Generalnej, Przemyśl dn. 10 maja 1981.

¹⁰⁶ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemyśl Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu, Świadcтво pracy Barbary Stachurskiej, Przemyśl 14 września 1981.

katechetką, a jej rodzona siostra w tym samym czasie wykonywała obowiązki organistki. Po zakończeniu kadencji przełożonej i dyrektorki w Przemysłu s. Eustella wyjechała do Ireny koło Zaklikowa. Była tam krótko. Następnie została mianowana przełożoną i katechetką w Trzebiatowie. Później pojechała do Turzy Śląskiej, gdzie posługiwała jako przełożona. Potem pojechała do Jedłownika, by po m. Marceli Jakubiec, która została wybrana przełożoną generalną, objąć obowiązki dyrektorki i przełożonej¹⁰⁷.

Najmłodsza z sióstr pochodzących z Golin, Elżbieta s. Amabilis Stachurska, urodziła się 8 lipca 1950 r. w Golinie, pow. Konin¹⁰⁸. Na temat okoliczności narodzin Elżbiety, jej starsza siostra Barbara przekazała:

Ela urodziła się domu rodzinnym. Jak miała się urodzić, mamusia miała komplikacje. Widziałam, że tatuś wychodził z pokoju, gdzie mamusia rodziła z zakrwawionym prześcieradłem, które poszedł prac. Ja wówczas 10-letnia dziewczynka, kiedy to zobaczyłam, pobiegłam do stodoły, położyłam się na klepisku i prosiłam: „Matko najświętsza, nie zabieraj nam mamusi, bo będziemy sierotami. A to dziecko, które się urodzi, Maryjo – Tobie oddaję w opiekę”. Położna zobaczyła mnie w stodole i powiedziała, że mamusi jest już lepiej i że będzie żyła. Kiedy dziecko się urodziło i pokazano ją rodzeństwu, ja prosiłam mamę: Mamusiu, daj jej imię Elunia. Ona urodziła się na Elżbietę – 8 lipca. Kiedy Ela podrosła Ignęła do mnie we wszystkim. Nawet obecnie bardzo przeżywam jej niespodziewaną śmierć¹⁰⁹.

Elżbieta bardzo szybko zetknęła się z Siostrami Opatrzności Bożej. Prawdopodobnie jej pierwsze spotkania z nimi miały miejsce w domu rodzinnym. Następnie jako małe dziecko uczęszczała do przedszkola prowadzonego przez siostry w Golinie¹¹⁰.

Kiedy była uczennicą szkoły podstawowej, 1 września 1961 r. siostronom odebrano przedszkole. W Golinie władze początkowo nie pozwoliły mieszkańcom przyprowadzać dzieci do przedszkola prowadzonego przez siostry, następnie siostronom zabrano budynek, który był własnością zgromadzenia i w którym znajdowały się zarówno pomieszczenia zakonne, jak i przedszkolne¹¹¹. Siostra Eustella relacjonowała:

Dali im tylko na górze jeden pokoik. Siostry miały tylko maszynkę elektryczną. Nie miały jak gotować, bo kuchnię zamknięto¹¹². Jak przyjechałam na urlop, zobaczyłam wszystkie sale pozamykane. Moja mamusia dlatego gotowała siostronom i Ela zanosila w trojczkach siostronom jedzenie. Jak mamusia zabiła kaczkę, to część ugotowanego mięsa dawała siostronom, aby coś pożywnego zjadły. Brat Kazik woził do golińskich sióstr jarzyny¹¹³.

¹⁰⁷ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

¹⁰⁸ ASOB, Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, Klepsydra śp. s. Amabilis (Elżbiety) Stachurskiej, Grodzisk Mazowiecki 17 marca 2021, k. 38.

¹⁰⁹ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

¹¹⁰ Tamże.

¹¹¹ ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 1416; ASOB, SpZ, sygn. F.9.5, J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albiniaak, *Dzieje Zgromadzenia...*, s. 39.

¹¹² Podobny opis można znaleźć w Kronice [domu zakonnego w Golinie, t.1, (1946-1995)]: „Siostry – czas jakiś – tj. do wyszukania odpowiedniego locum – mieszkają w swoich 2-ch pokojach na piętrze, odcięte od kuchni, łazienki”; zob. ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 16.

¹¹³ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA. W Kronice [domu zakonnego w Golinie] zapisano: „p. Stachurska – matka naszej S. Eustelli Stachurskiej – przynosi siostronom gorącą strawę”; zob. ASOB, Krod, sygn. E.1.1.Gol., *Kronika...*, s. 17.

Elżbieta Stachurska ukończyła szkołę podstawową w 1966 r.¹¹⁴ Jako nastolatka podjęła decyzję o dołączeniu w szeregi Sióstr Opatrzności Bożej. Podobnie jak jej starsza o dziesięć lat siostra do klasztoru wstąpiła również na Matkę Bożą Szkaplerzną¹¹⁵, tj. 20 lipca 1967 r.¹¹⁶ Miało to miejsce prawie dokładnie dekadę (bez jednego dnia) po wstąpieniu Barbary. Elżbieta Stachurska do obłóczyn została dopuszczona przez Radę Generalną 20 kwietnia 1968 r.¹¹⁷ Inaczej niż jej starsza siostra, do obłóczyn szła już nie w sukience, ale w stroju postulantki¹¹⁸. Została obłoczona 31 lipca 1968 r.¹¹⁹ Śluby czasowe złożyła 31 lipca 1970 r.¹²⁰ Przez cztery lata – od 1 września 1970 r. do 30 września 1974 r. – pracowała w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci „Caritas” w Łące koło Rzeszowa, dojeżdżając równocześnie do Przemyśla na zajęcia w Studium Liturgiczno-Muzycznym¹²¹. Siostra Amabilis w swej prośbie o pozwolenie na odnowienie ślubów zakonnych napisała: „Za wszystkie kłopoty i zmartwienia, które popełniłam w służbie Bożej bardzo przepraszam, ufam że przy pomocy łaski Bożej będę się starała pracować nad sobą i gorliwiej spełniać obowiązki zakonne”¹²². 1 grudnia 1974 r. podjęła pracę woźnej w prowadzonym przez Siostry Opatrzności Bożej Zakładzie Wychowawczym „Caritas” w Przemyślu. Była zatrudniona na tym stanowisku do 31 października 1976 r.¹²³ Pracując w Przemyślu, złożyła tam 31 lipca 1975 r. śluby wieczyste¹²⁴. 1 listopada 1976 r. rozpoczęła pracę jako pomoc domowa na plebani parafii rzymsko-katolickiej w Dudyńce koło Sanoka. Od 1 września 1980 r. pracowała jako katechetka w parafii św. Mikołaja w Międzyrzeczu Podlaskim. Od 1 września 1981 r. wraz ze starszą siostrą Barbarą – s. Eustellą, pracowała w parafii Niepokalanego Serca NMP w Szczecinie-Glinkach. Siostra Eustella była tam katechetką, natomiast s. Amabilis – organistką. Ze Szczecina wyjechała do DPS-u w Łące, gdzie 1 września 1985 r. została zatrudniona jako wychowawczyni. W tym charakterze pracowała do 1986 r. W okresie od 1 października 1986 r. do 30 września 1988 r. s. Amabilis pracowała jako wychowawczyni w Specjalnym Ośrodku Wychowawczym w Przemyślu¹²⁵.

¹¹⁴ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemyśl Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu, Stachurska Elżbieta, Życiorys, Przemyśl 18 listopada 1974.

¹¹⁵ Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

¹¹⁶ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 495, s. 58; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 340.

¹¹⁷ ASOB, AG, sygn. A.8.4, *Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959-11 XI 1968*, k. 177.

¹¹⁸ Por. Relacja Barbary s. Eustelli Stachurskiej, Wodzisław Śląski, 26 listopada 2022, uEsMA.

¹¹⁹ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 495, s. 58.

¹²⁰ Tamże.

¹²¹ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemyśl Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu, Stachurska Elżbieta, Życiorys, Przemyśl 18 listopada 1974; Kwestionariusz osobowy Stachurska Elżbieta, Przemyśl, brd.

¹²² ASOB, Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, Prośba s. Amabilis o dopuszczenie do odnowienia profesji czasowej, Łąka 1 kwietnia 1971, k. 1; Prośba s. Amabilis o dopuszczenie do odnowienia profesji czasowej, Łąka 8 lutego 1972, k. 2; Prośba s. Amabilis o dopuszczenie do odnowienia profesji czasowej, Łąka 21 marca 1973, k. 5; Prośba s. Amabilis o dopuszczenie do odnowienia profesji czasowej, Łąka 6 maja 1974, k. 8.

¹²³ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemyśl Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu, Stachurska Elżbieta, Życiorys, Przemyśl 18 listopada 1974; Kwestionariusz osobowy Stachurska Elżbieta, Przemyśl, brd.

¹²⁴ ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 495, s. 58.

¹²⁵ ASOB, Dops, sygn. D.24.29, Przemyśl Akta Osobowe pracowników Zakładu Sióstr Opatrzności Bożej w Przemyślu, Kwestionariusz osobowy Stachurska Elżbieta, Przemyśl, brd.; Stachurska Elżbieta, Życiorys; Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Elżbiety Stachurskiej.

Z okresu junioratu, czasu między złożeniem pierwszych ślubów zakonnych a złożeniem ślubów wieczystych, zachowała się relacja o siostrze profesce Amabilis spisana przez Helenę s. Zdzisławę Kowalczyk, przełożoną wspólnoty w Łące¹²⁶, która napisała:

pomimo ciężkiej pracy, nie zraża się, i nadal pragnie pracować, przy tych tak biednych dzieciach. Umie zorganizować pracę sobie i innym, praca idzie s. Amabilis dobrze, z obowiązków wywiązuje się odpowiednio. Jest dokładna, obowiązkowa, i wytrwała w pracy, nie zraża się żadną trudnością, ani niepowodzeniem. Z innymi współpracuje dobrze, zgodnie, raczej ustępuje, niż upiera się przy swoim zdaniu¹²⁷.

W późniejszej relacji o siostrze juniorystce s. Zdzisława napisała:

stara się wiernie zachowywać [śluby zakonne]. [...] jest usłużna, grzeczna, trzyma kontakt z wszystkimi siostrami, jest pogodna, [...] chętnie służy innym. [...] upomnienia, uwagi i różne niepowodzenia długo przeżywa ale spokojnie i w milczeniu, przy dzieciach dokładna [...] umie współpracować z innymi, dobrze i chętnie usłuży siostrom starszym i chorym¹²⁸.

W prośbie o pozwolenie na złożenie ślubów wieczystych s. Amabilis napisała:

Zdaję sobie z tego sprawę, że jest to wielka łaska dla mnie, na którą sobie nie zasłużyłam. Dziękując, więc Bogu za ten dar drogocenny – łaskę powołania, który będę starała się pielęgnować, przez wierne zachowanie Konstytucji i Dyrektorium. Za swoje dotychczasowe niedociągnięcia w służbie Bożej, przepraszam Najprzewielebniejszą Matkę Generalną i przyrzekam, że przy pomocy Łaski Bożej godnie będę pracowała w winnicy Pańskiej¹²⁹.

Zachowała się również relacja o profesce czasowej s. Amabilis spisana przed ślubami wieczystymi przez jej ówczesną siostrę przełożoną, którą była wówczas jej rodzona starsza siostra – Barbara s. Eustella Stachurska. Można w niej przeczytać o s. Amabilis, iż:

Kocha Zgromadzenie, stara się, aby Zgromadzeniu nie zrobić wstydu. Do przełożonych jest grzeczna, ceni sobie własne powołanie – dziękując Bogu za ten dar. [...] Stara się być wierną swym ślubom. Szanuje wszystkie rzeczy dane jej do użytku. Swoje wyjścia uzgadnia zawsze z przełożoną. [...] W obcowaniu z Siostrami jest grzeczna, zgodliwa, stara się o współsiostkach dobrze mówić, [...] Jest wesoła, uśmiechnięta, posiada dużo

¹²⁶ Helena s. Zdzisława Kowalczyk (1913-1994) ur. w Seroczynie córka Pawła i Marianny z domu Wilk. Do Zgromadzenia Sióstr Opactwa Bożej wstąpiła 1 października 1938 r. Obieczone 16 lipca 1939 r. Pierwsze śluby zakonne złożyła 31 lipca 1945 r. Profesję wieczystą złożyła 8 grudnia 1950 r. Zmarła 22 lipca 1994 w Łące; por. s. Ł. Turoś, *Siostry z listy żyjących niezwykle*, [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opactwa Bożej, historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. A. Kasjaniuk, Michalimum, Marki 2019, s. 206-209; s. J. Cebulska, *Alfabetyczny spis...*, s. 337.

¹²⁷ ASOB, Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, Relacja s. Zdzisławy o profesce czasowej – s. Amabilis, Łąka 16 maja 1973, k. 6.

¹²⁸ Tamże, Relacja s. Zdzisławy o profesce czasowej – s. Amabilis, spisana przed ślubami wieczystymi, Łąka 18 maja 1974, k. 9.

¹²⁹ Tamże, Prośba s. Amabilis o dopuszczenie do złożenia profesji wieczystej, k. 11.

w sobie humoru. [...] umie przyjść drugiej siostrze z pomocą np. wyręczy ją w obowiązku, umie zrobić jej niespodziankę. [Zwracanie uwagi] Bardzo przeżywa. Jednak przyjmuje je z wdzięcznością. Nie obraża się. [...] Nie ma trudności we współpracy z innymi, potrafi dostosować się do każdego¹³⁰.

W podsumowaniu swej wypowiedzi s. Eustella stwierdziła: „Siostra Amabilis jako osoba o dość delikatnej budowie i dużej wrażliwości może być bardzo pożyteczna dla Zgromadzenia, jednak duży nacisk trzeba położyć na jej dalszą formację”¹³¹.

Śluby wieczyste Elżbieta s. Amabilis Stachurska złożyła 31 lipca 1975 r.¹³² W Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej pracowała głównie jako organistka. Taki obowiązek wykonywała w Nowosielcach, Pępowie, Jastrowiu, Trzebiatowie, Swoszowicach. Była również katechetką w Nowosielcach¹³³ oraz organistką i równocześnie wychowawczynią – opiekunką w Domu Pomocy Społecznej w Łące oraz organistką i równocześnie pomocą wychowawczą w Zakładzie Wychowawczym w Przemysłu¹³⁴. Pracowała również w kuchni w Grodzisku Mazowieckim¹³⁵. 31 lipca 2020 r. obchodziła jubileusz pięćdziesięciolecia życia zakonnego. Przebywała wówczas w Nowosielcach. Na pamiątkowym obrazku poleciła wpisać słowa: „Dziękuję Tobie Panie za łaskę Twoją i wierność. Maryjo Niepokalana, Tobie powierzam tych wszystkich, Których spotkałam na drodze życia zakonnego”¹³⁶.

Elżbieta s. Amabilis Stachurska zmarła na Covid-19 w szpitalu w Sanoku 17 marca 2021 r. o godzinie 1.30 w nocy¹³⁷. Miała wówczas 71 lat, z czego prawie 54 przeżyła w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej¹³⁸. Została pochowana w Nowosielcach¹³⁹.

¹³⁰ Tamże, Relacja Stachurskiej Barbary o profesce czasowej – s. Amabilis, spisana przed ślubami wieczystymi, Przemysł 30 maja 1975, k. 12-12v.

¹³¹ Tamże, Relacja Stachurskiej Barbary o profesce czasowej – s. Amabilis, spisana przed ślubami wieczystymi, Przemysł 30 maja 1975, k. 12v.

¹³² ASOB, Dops, sygn. B.1.4, *KSOB* nr 495, s. 58; ASOB, Dops, sygn. B.11.258, teka personalna: s. *Amabilis Stachurska 1 IV 1971 r. – 22.03.2021 r.*, Decyzja Rady Generalnej o dopuszczeniu s. Amabilis do złożenia ślubów wieczystych, Przemysł 4 VI 1975.

¹³³ ASOB, Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, Dyplom ukończenia Studium Katechetycznego przez s. Amabilis Stachurską, Katowice 19 czerwca 1991, k. 15; Kartoteka osobowa Stachurska Elżbieta s. Amabilis, k. 16; M. Bigai, *Siostry Opatrzności Bożej w Pępowie – kalendarium 1958-2008*, „Więści z Pępowa. Pismo Samorządu Gminnego” 2008, Nr 111, s. 16-17.

¹³⁴ Tamże Relacja Stachurskiej Barbary o profesce czasowej – s. Amabilis, spisana przed ślubami wieczystymi, Przemysł 30 maja 1975, k. 12v.

¹³⁵ Tamże, Klepsydra ś.p. s. Amabilis (Elżbiety) Stachurskiej, Grodzisk Mazowiecki 17 marca 2021, k. 38; Pogrzeb s. Amabilis Stachurskiej, k. 39; ASOB Kroniki, sygn. E.1.5.GrM, *Kronika Wspólnoty Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazow[ieckim] od lipca 2013 r. do 1 czerwca 2014 r.*, s. 13; ASOB Kron., sygn. E.1.10.GrM, *Kronika Wspólnoty Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazow[ieckim] część X od 13 kwietnia 2017 r. do 7 października 2017 r.*, s. 52.

¹³⁶ ASOB Kron., Dops, sygn. B.11.258, Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska, obrazek jubileuszu 50 lat życia zakonnego w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej s. M[arii] Amabilis Stachurskiej, br. pag.

¹³⁷ Tamże, Odpis skrócony aktu zgonu Elżbiety Stachurskiej, wydany 17 marca 2021 przez zastępcę kierownika USC Sanok Martę Podulną; Klepsydra ś.p. s. Amabilis (Elżbiety) Stachurskiej, Grodzisk Mazowiecki 17 marca 2021, k. 38.

¹³⁸ Tamże, Klepsydra ś.p. s. Amabilis (Elżbiety) Stachurskiej, Grodzisk Mazowiecki 17 marca 2021, k. 38; Pogrzeb s. Amabilis Stachurskiej, k. 39.

¹³⁹ Tamże.

Życie w Zgromadzeniu Sióstr Opatrzności Bożej stało się udziałem trzech kobiet pochodzących z Goliny. Wszystkie wybrały drogę kroczenia ku zjednoczeniu się z Jezusem Chrystusem, którego obrały za Oblubieńca. Poprzez śluby zakonne oddały Mu siebie na wieczność. W zgromadzeniu zakonnym, w którego nazwie figuruje Boża Opatrzność, czyli troska i opieka Boża nad człowiekiem, siostry te oddawały swoją wolę, swe marzenia, talenty, czas, modlitwę i pracę na rzecz zbawienia ludzi i dla dobra całej wspólnoty. Wypełniały zlecone przez przełożonych zadania i prace na większą chwałę Bożą i by stawać się dla ludzi, do których były wysyłane, przejawem, promieniem tej właśnie Bożej troski i opieki. Z pewnością nie było łatwo zawierzyć własne plany i nadzieje decyzji innych ludzi, pełniących funkcje przełożonych, jednak przykład sióstr pochodzących z Goliny pokazuje, że życie zakonne przeżywane z wiarą może być twórcze, kreatywne i ciekawe. Z pewnością dla podtrzymania wiary i miłości nieodzowna w życiu siostry zakonnej jest modlitwa przeżywana jako spotkanie z Bogiem i jej realny znak – różaniec. Z owego spotkania rodzi się – jak dowodzi ukazany na kartach tego artykułu przykład życia sióstr Eustelli i Amabilis Stachurskich oraz s. Kanizji Franikowskiej – nieustanne poszukiwanie i odnajdowanie Bożego oblicza w twarzy drugiego człowieka oraz pragnienie służenia Bogu w człowieku. Realizuje się ono w pracy z przedszkolakami czy uczniami na różnych poziomach szkół, w opiece nad chorymi czy niepełnosprawnymi, nad osobami chorymi psychicznie czy w podeszłym wieku, w pracy w biurach lub poprzez grę na organach Bogu na chwałę i jako pomoc ludziom w przeżywaniu podniosłych chwil.

Z GOLINY KU OPATRZNOŚCI. RZECZ O DROGACH ŻYCIA TRZECH DZIEWCZĄT, POCHODZĄCYCH Z PARAFII GOLINSKIEJ, KTÓRE ZOSTAŁY SIOSTRAMI OPATRZNOŚCI BOŻEJ

Słowa kluczowe: Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej, Golina, powołanie, śluby-profesja zakonna

W 1945 r. do Goliny przybyły Siostry Opatrzności Bożej. Podjęły pracę w przedszkolu, zakrystii i wśród osób chorych. W 1961 r. zostały zwolnione z przedszkola, dlatego zajęły się pracą parafialną. Siostry pracowały głównie z dziećmi i młodzieżą. W tym środowisku zrodziły się trzy powołania zakonne. Pochodzące z Goliny siostry zakonne realizowały cele Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w różny sposób i w różnych miejscach, do których zostały posłane przez przełożonych. Artykuł przybliża trzy różne drogi realizacji powołania zakonnego, rozwoju osobistego oraz służby w zgromadzeniu. Życie sióstr opisywanych w artykule skoncentrowane jest na Bogu, szczególnie na tajemnicy Bożej Opatrzności oraz na służbie ludziom, do których owe siostry zostały posłane.

FROM GOLINA TO GOD'S PROVIDENCE. ABOUT THE WAYS OF LIFE ACCORDING TO THREE GIRLS FROM THE PARISH IN GOLINA WHO BECOME SISTERS OF GOD'S PROVISION

Key words: Congregation of the Sisters of Divine Providence, Golina, vocation, religious vows

In 1945, the Sisters of Divine Providence came to Golina. They took up work in a kindergarten, sacristy and among the sick. In 1961, a sister in Golina was dismissed from kindergarten, but they took up parish work. The sisters worked with children and teenagers. Three religious vocations sprouted from this environment. The nuns from Golina realized the goals of the Congregation of the Sisters of Divine Providence in different ways and in different places. The article presents three different ways of vocation and personal development as well as service in the congregation. The life paths of the listed sisters are towards God, especially God's Providence, and towards people whose religious churches have been sent.

Bibliografia:

Źródła:

- Archiwum Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim
Zbiór Ustaw Zgromadzenia Panien Opatrzności, część pierwsza, zatwierdzona przez abpa lwowskiego Łukasza Baranieckiego 1 kwietnia 1857, rkps.
Ustawy Zgromadzenia Sióstr Opatrzności, zatwierdzone przez abpa lwowskiego Franciszka Ksawerego Wierzchlejskiego we Lwowie 5 VI 1882, rkps.
Protokoły z Rad Generalnych 22 VI 1952-22 VIII 1959.
Protokoły z Rad Generalnych 22 VIII 1959-11 XI 1968.
Katalog Sióstr Opatrzności Bożej od 1856.
Katalog Sióstr Opatrzności Bożej od 1954 r. do 1993 r.
Teczka personalna: s. Kanizja Franikowska
Teczka personalna: s. Amabilis Stachurska
Teczka personalna: s. Eustella Stachurska
Kronika Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej, t. 2 (1932-1959), [Przemyśl 1959], mps.
Kronika Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej, t. 3 (1959-1971), [Przemyśl 1971], mps.
Kronika [domu zakonnego w Golinie, t.1, (1946-1995)], rkps.
Kronika Wspólnoty Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazow[ieckim] od lipca 2013 r. do 1 czerwca 2014 r.
Kronika Wspólnoty Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazow[ieckim] część X od 13 kwietnia 2017 r. do 7 października 2017 r.
s. S. Moskwa *Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej. Krótki rys historyczny w latach 1856-1988*, [Przemyśl] 1989,, mps.
J. s. S. Moskwa, E. s. M. Albinia, *Dzieje Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1945-1988*, Przemyśl 1994, mps.
Sekretariat Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim

Prasa:

„Wieści z Pępowa. Pismo Samorządu Gminnego” – 2008

Opracowania:

- Albinia E. s. M. (2004), *Działalność opiekuńczo-wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1857–1905*, Lublin
Albinia E. s. M. (2020), *Anna s. Jolanta Puchalka i jej praca na terenie województwa lubelskiego* „Rocznik Lubelski” t. 46
Cebulska J. s. (2019), *Alfabetyczny spis Sióstr Opatrzności Bożej od 08.12.1857 do 1.06.2019 roku*, [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki
Janowicz H. s. (2019), *Sekretarki generalne [w:] Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki
Jednac W. s. (2019), *Historia domów generalnych Zgromadzenia [w:] Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki
Kovalchuk E. s. (2019), *Placówki zakonne Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej*, [w:]

Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej, historia, duchowość, charyzmat, dzieła, red. s. A. Kasjaniuk, Michalineum, Marki

Łoziński B. (1998), *Leksykon zakonów w Polsce. Zakony, zgromadzenia, stowarzyszenia, instytuty. Informator o życiu konsekrowanym*, Warszawa

Moskwa J. s. S. (1994), *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej w latach 1939-1947*, [w:] *Żeńskie Zgromadzenia Zakonne w Polsce 1939-1947*, t. 7, red. A. Chruszczewski, K. Dębowska, P. P. Gach, J. Kłoczowski, A. Siewierska, Lublin

Moskwa J. s. S., Bura J. s. L. (1992), *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej*, [w:] *Życie religijne w Polsce pod okupacją 1939-1945, metropolie wileńska i lwowska, zakony*, pod red. Z. Zielińskiego, Katowice

Peliksza J. s. (2019), *Przełożone generalne Zgromadzenia* [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej – historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki

Turos Ł. s. (2019), *Siostry z listy żyjących niezwykle* [w:] *Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej, historia, duchowość, charyzmat, dzieła*, red. s. A. Kasjaniuk, Marki